

Inriktningsbeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Vårby Udde

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Inriktningen för Stockholm Vatten AB:s projekt Vårby Udde med en investeringsutgift om 307 miljoner kronor, inklusive förväntad kostnadsutveckling, godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Vårby Udde är ett exploateringsprojekt som har initierats av Huddinge kommun. Inriktningsbeslutet avser en exploatering belägen utanför Stockholms stads geografiska område. Eftersom Stockholm Vatten AB (Stockholm Vatten) har huvudmannaskapet för vatten och avlopp, innebär detta att bolaget har ett lagstadgat krav på sig att tillgodose och säkerställa att vattentjänstbehoven i området uppfylls. Detta ansvar regleras i lagen om allmänna vattentjänster. Huddinge kommun tar fram en ny detaljplan för området som medger utbyggnad av cirka 2 100 bostäder tillsammans med skola, förskolor, vårdboenden, butiker, hotell och kontor.

Investeringen i nya VA-ledningar och tillhörande anläggningar kommer att ske av Stockholm Vatten, ett dotterbolag till Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA), eftersom Stockholm Vatten har huvudmannaskapet för vatten och avlopp (VA) i området. Investeringen är en förutsättning för den kommande detaljplanen och exploaterings genomförande. Genomfört projekt innebär cirka 2 100 nya abonnenter för Stockholm Vatten.

Investeringen beräknas uppgå till 307 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling i prisnivå september 2025. Projektets inkomster beräknas till 89 miljoner kronor i anläggningsavgifter och 82 miljoner kronor i anläggningsbidrag. Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret har uppmanat Stockholm Vatten att öka täckningsgraden och minska investeringsutgiften. Stockholm Stadshus AB och stadsledningskontoret noterar att Stockholm Vatten arbetat aktivt med det sedan bolagets styrelse beslutade om inriktningen i juni 2024. Utgiften har minskat med 33 miljoner kronor och inkomsterna ökat från 142 miljoner kronor till 171 miljoner kronor. Den förväntade prisindexutvecklingen uppgår nu till fem procent per år,

vilket är lägre än den tidigare uppskattningen som var tio procent i början av projektet och därefter något sjunkande för att sluta på fem procent i slutet av projektets genomförande.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Stockholm Vatten har, i enlighet med lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, en lagstadgad skyldighet att säkerställa VA-försörjningen när Huddinge kommun nu möjliggör utvecklingen av Vårby Udde med 2 100 nya bostäder. Projektet innebär en viktig miljöförbättring, då dagens industrimark saneras och dagvattenhanteringen moderniseras för att skydda Mälaren.

Samtidigt måste vi vara ytterst vaksamma över VA-kollektivets resurser. En investeringsutgift på 307 miljoner kronor där de direkta intäkterna beräknas till 171 miljoner, innebär att ett stort underskott behöver täckas av befintliga abonnenter. Detta är inte en hållbar modell i längden.

Vi ser mycket positivt på att projektet aktivt jobbat med att öka täckningsgraden och minimera projektets risker och kostnadsindexuppräknings. Arbete har gett resultat: projektets utgifter har minskat med 33 miljoner kronor samtidigt som inkomsterna har ökats.

Vi godkänner detta inriktningsbeslut, men med en tydlig och stark uppmaning till Stockholm Vatten: arbetet med att i samverkan med Huddinge kommun hitta de mest kostnadseffektiva lösningarna och ytterligare minska nettokostnaden för VA-kollektivet måste fortsätta med oförminskad styrka fram till genomförandebeslutet. Varje taxekrona ska användas ansvarsfullt.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB (2256707), dnr KS 2024/767-1.1
2. Protokoll– Styrelsen för Stockholm Vatten AB 2024 06 13 §6 – Inriktningsbeslut gällande projekt Vårby Udde, dnr KS 2025/767-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 3 december 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå ärendet
2. Därutöver anföra följande:

Vårby Udde är ett exploateringsprojekt som har initierats av Huddinge kommun. Inriktningsbeslutet avser en exploatering belägen utanför Stockholms stads geografiska område. Eftersom Stockholm Vatten AB (Stockholm Vatten) har huvudmannaskapet för vatten och avlopp, innebär detta att bolaget har ett lagstadgat krav på sig att tillgodose och säkerställa att vattentjänstbehoven i området uppfylls. Projektet är uppskattat att uppgå till 20 mnkr för planeringsfasen. Projektets indikativa totalbudget uppskattas till 307,2 mnkr varav 67,2 mnkr utgörs av prisindexuppräknings. Projektets inkomster beräknas till 171 mnkr varav 89 mnkr genom anläggningsavgifter från nya abonnenter och 82 mnkr genom anläggningsbidrag (inkl index) för ledningsflytt. Detta då Huddinge kommun betalar 75 procent av kostnaden för ledningsflytt enligt gällande avtal. Projektets inkomster genererar en täckningsgrad på 47 procent för projektet. Återigen står Stockholm vatten och avfall, ett bolag som till majoritetsandel (98%) ägs av Stockholm stad för en olönsam VA-investering i en annan kommun. Det rödgröna styret sefärdiga omstrukturering av bolaget innebär ökade kostnader för Stockholms skattekollektiv i hundramiljonersklassen

Ärendet

Det här ärendet avser inriktningsbeslut för exploateringsprojektet Vårby Udde, ett exploateringsprojekt som har initierats av Huddinge kommun.

Huddinge kommun tar fram en ny detaljplan för området som medger utbyggnad av cirka 2 100 bostäder tillsammans med skola, förskolor, vårdboenden, butiker, hotell och kontor. Detaljplanen är inte antagen av kommunfullmäktige i Huddinge och kan därför ändras. Området är 16 hektar stort och utgörs idag främst av industrimark med inslag av grönområden och mindre skogspartier. Projektet är beläget utanför Stockholms stads geografiska gränser, men eftersom Stockholm Vatten har huvudmannaskapet för vatten och avlopp i området har bolaget en lagstadgad skyldighet att tillgodose och säkerställa att behovet av vattentjänster i området uppfylls. Investeringen i nya VA-ledningar och tillhörande anläggningar kommer att ske av Stockholm Vatten. Investeringen är en förutsättning för den kommande detaljplanen och exploateringsens genomförande. Genomfört projekt innebär cirka 2 100 nya abonnenter för Stockholm Vatten.

Exploateringsprojektet Vårby Udde har en budget om 307 miljoner kronor, inklusive förväntad kostnadsutveckling, i prisnivå september 2025. Av totalbudgeten avser 20 miljoner kronor planeringsfasen. I planeringsfasen ingår framtagande av systemhandling och detaljprojektering för utbyggnad och ombyggnad av VA-ledningar.

Projektet definieras som ett stort projekt, då investeringsutgiften överstiger 300 miljoner kronor. Det innebär att projektet, enligt stadens investeringsregler, ska beslutas av koncernstyrelsen och kommunfullmäktige.

För att ansluta den planerade bebyggelsen krävs 1 500 meter nyläggning av vatten-, spill- och dagvattenledningar, 600 meter flytt av spillvattenledning och 400 meter flytt av två huvudvattenledningar. Projektet samordnas även med Trafikverket, då Tvärförbindelse Södertörn påverkar Stockholm Vattens huvudvattenledningar.

I arbetet med detaljplanen har en översiktlig geoteknisk och miljöteknisk utredning utförts. I den geotekniska utredningen antas planområdet till största delen bestå av morän, uppstickande större bergparti i västra delen av planområdet samt lera i den södra delen. Under planeringsfasen fram till genomförandebeslut kommer kompletterande geo- samt miljötekniska utredningar utföras för att säkerställa markförhållandena samt eventuell föroreningsgrad inom planområdet.

Enligt den miljötekniska utredningen krävs marksanering av de partier som består av höga föroreningshalter. Ansvaret för marksanering ligger hos verksamhetsutövare eller den som köpt marken och bekostas inte av Stockholm Vatten. Stockholm Vatten står för kostnader för normal hantering av deponimassor. I projektets kalkyl finns den posten med som en känd risk, eftersom omfattningen inte är fastställd.

Dagvatten

Avrinningen av dagvatten sker idag både ytledes och genom allmänna dagvattenledningar. Dagvatten från Vårby Udde avleds idag till Mälaren-Rödstensfjärden som ligger i direkt anslutning till planområdet. Enligt Huddinge kommuns dagvattenstrategi ska fördröjning och rening av dagvatten på kvartersmark och allmän platsmark ske genom så kallat "Lokalt Omhändertagande av Dagvatten". Metoden syftar till att förbättra dagvattenhanteringen i området. Stockholm Vatten som VA-huvudman ansvarar för att kunna avleda dagvatten från planområdet. Avledningen kommer att göras via befintliga och nya dagvattenledningar. Exploateringen kommer att leda till en förbättrad och mer hållbar dagvattenhantering då man går från hårdgjord industrimark till bostadsbebyggelse med inslag av grönytor.

Alternativa lösningar

Förordad lösning

Inom planområdet krävs att Stockholm Vatten lägger nya VA-ledningar (vatten-, spill- och dagvattenledningar) på en sträcka om 1 500 meter i områdets planerade nya gator för att möjliggöra anslutning av de nya fastigheterna. Projektet innefattar att Stockholm Vatten flyttar befintlig spillvattenledning cirka 600 meter, samt två huvudvattenledningar cirka 400 meter. Ledningsflyttarna behövs för att undvika konflikt med områdets planerade bebyggelse. Detaljplanen för området var på granskning i slutet av 2024 och Huddinge kommun arbetar nu vidare med detaljplanen och de inkomna synpunkterna. Detaljplanen är ännu inte antagen av kommunfullmäktige i Huddinge kommun. Justeringar i utformningen kan ske, vilket kan leda till att den förordade lösningen justeras något i detaljprojekteringen. Samordning med Huddinge kommun sker

Nollalternativ

En förutsättning för att Huddinge kommuns exploateringsprojekt ska kunna genomföras är att Stockholm Vattens ledningssystem anpassas.

Organisation och ansvarsfördelning

Exploateringen av området har initierats av Huddinge kommun som driver projektet som byggherre. Stockholm Vatten är med i projektet som ledningsägare och ansvarar för framtagande av VA-projektering till kommunens förfrågningsunderlag. De kostnader som ska fördelas mellan Stockholm Vatten och Huddinge kommun regleras i genomförandeavtal.

Tidplan

Projektet följer Huddinge kommuns tidplan för exploateringen. Planering och projektering påbörjas i början av 2026 och förväntas vara klart ett år senare. Genomförande planeras ske under åren 2027-2031.

Ekonomi

Investeringen beräknas uppgå till 307 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling i prisnivå september 2025. Projektets inkomster beräknas till 89 miljoner kronor i anläggningsavgifter och 82 miljoner kronor i anläggningsbidrag. Projektet är i ett tidigt skede. Förutsättningarna kan komma att ändras då ytterligare undersökningar av bland annat mark och miljö utförs i samband med att arbetet med systemhandlingen påbörjas. I projektkalkylen ingår kända risker och oförutsett med 65 miljoner kronor och indexuppräkningskostnad med cirka 67 miljoner kronor.

Projektet har aktivt jobbat med att öka täckningsgraden och minimera projektets risker och kostnadsindexuppräkningskostnad. Projektets totala investeringsutgift har minskat och täckningsgraden har ökat. Utgiften har minskat med 33 miljoner kronor och inkomsterna ökat från 142 miljoner kronor till 171 miljoner kronor jämfört med juni 2024. Den förväntade prisindexutvecklingen uppgår nu till fem procent per år, vilket är lägre än den tidigare uppskattningen som var tio procent i början av projektet och därefter något sjunkande för att sluta på fem procent i slutet av projektets genomförande.

Utgifter

Planeringsbudgeten för projektet uppgår till 20 mnkr. Procentsatsen för oförutsett är 12,5 procent på totalt och är beroende på hur långt projektet kommit i planeringsarbetet. I senare skeden är procentsatsen lägre än i tidiga skeden. Planeringsbudgeten sammanfattas i tabellen nedan:

Moment	Beräknad planeringsbudget
Projektledning	1 500
Projektering	9 000
Geoteknik, riskanalys	4 000
Kända risker	3 000
Oförutsett	2 500
Summa planeringsbudget	20 000

Indikativ totalbudget, inklusive planeringsbudget, uppgår till 307 mnkr.

Indexuppräkningskostnaden uppgår till fem procent per år. Den enskilt största kostnadsposten avser entreprenadkostnad, se nedanstående tabell.

Moment	Indikativ totalbudget
Projektledning	3 000
Projektering	12 000
Geoteknik, riskanalys	6 000
Vibrationsmätning & besiktning	2 000
Byggledning	2 000
Entreprenadkostnad	155 000
Kända risker	30 000
Oförutsett	30 000
Summa	240 000
Indexuppräkningskostnad	67 200
Summa inklusive prisindexrisk	307 200

Inkomster

Den beräknade inkomsten för ledningsflytten uppgår till cirka 64 miljoner kronor exklusive förväntad prisindexutveckling. Framtida anläggningsavgifter till följd av exploateringen beräknas inbringa cirka 89 miljoner kronor enligt 2025-års VA-taxa.

Kostnadsfördelning mellan Huddinge kommun och Stockholm Vatten görs enligt markavtalet mellan parterna. Vid omläggning av befintliga VA-ledningar bekostar Stockholm Vatten 25 procent av investeringen och Huddinge kommun 75 procent. Vid nyanläggning av VA-ledningar bekostar Stockholm Vatten 100 procent av investeringen.

Indexuppräkningskostnad

SVOA bedömer att marknadsläget är fortsatt oförutsägbart, med risk för fortsatt ökande kostnader till följd av prisindexutveckling. Projektet har räknat med en indexutveckling på fem procent årligen från 2026 till 2031. Den totala prisindexutvecklingen för projektet beräknas till 67 miljoner kronor. Indexberäkningen har gjorts baserat på förväntade utgifter under projektiden.

Risker

Projektet har identifierat flera risker att arbeta vidare med i den fortsatta planeringen. De idag kända riskerna som ingår i kalkylen består främst av risker kopplade till geologiska förutsättningar samt ändringar i detaljplanens utformning. Dessutom finns samordningsrisker med Trafikverkets intilliggande projekt Tvärförbindelse Södertörn.

Risk	Förklaring	Åtgärd
Ändringar i detaljplanens utformning	Detaljplanen har inte antagits och ändringar kan därmed ske, vilket kan påverka omfattningen av projektering och va-tekniska åtgärder	Nära dialog med Huddinge kommun
Bergschakt	Enligt den översiktliga geotekniska utredningen finns berg ovan mark i detaljplanens västra del. Beroende på bergets utbredning under mark kan detta leda till att del av va-schakt behöver sprängas bort	Kostnader för ev bergsprängning ingår i kalkylen
Hantering av förorenade schaktmassor.	Enligt den översiktliga miljötekniska utredningen finns det förorenade massor i området som behöver hanteras på deponi. Kompletterande utredningar utförs i planerarfasen	Kostnader för ev hantering av förorenade massor ingår i kalkylen
Sulfidberg	Berg inom Mälardalsområdet har normalt högre halter av sulfid. Hög halt av sulfid leder till högre deponikostnad	Kostnader för ev hantering av sulfidberg ingår i kalkylen
Intilliggande projekt, Tvärförbindelsen Södertörn	Söder om Vårby Udde planerar Trafikverket för "Tvärförbindelse Södertörn". Samordning sker idag mellan Huddinge Kommun, Trafikverket och SVOA. Beroende på hur samordningen fortskrider och vilken lösning som beslutas kan projektet inom Vårby Udde påverkas i både tid och kostnad	Kostnader för ev ändringar i åtgärder ingår i kalkylen

Stockholms Stadshus AB

Stockholm Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 3 november 2025 följande.

Koncernstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

Inriktningen för Stockholm Vatten ABs projekt Vårby Udde med en investeringsutgift om 307 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

Inriktningen för Stockholm Vatten ABs projekt Vårby Udde med en investeringsutgift om 307 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns

Stockholms Stadshus AB:s och stadsledningskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen och stadsledningskontoret har uppmanat bolaget att öka täckningsgraden och minska investeringsutgiften. Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att bolaget arbetat aktivt med det sedan bolagets styrelse beslutade om inriktningen i juni 2024. Utgiften har minskat med 33 miljoner kronor och inkomsterna ökat från 142 miljoner kronor till 171 miljoner kronor. Den förväntade prisindexutvecklingen uppgår nu till fem procent per år, vilket är lägre än den tidigare uppskattningen som var tio procent i början av projektet och därefter något sjunkande för att sluta på fem procent i slutet av projektets genomförande. På uppmaning av koncernledningen har bolaget etablerat nya forum för samarbete med Huddinge kommun. Syftet är att säkerställa bolagets insyn, kontroll och påverkansmöjligheter i projektet. Kommunkoncernen arbetar aktivt med att reducera investeringsutgifterna och begränsa skuldsättningen. Ett nära samarbete mellan bolaget och Huddinge kommun är av yttersta vikt för att säkerställa det perspektivet under projektets genomförande. Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att detaljplanen ännu ej är antagen av Huddinge kommun och att justeringar kan ske. Koncernledning och stadsledningskontoret uppmanar bolaget att i samverkan med Huddinge kommun säkerställa den mest kostnadseffektiva lösningen används. Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar bolaget att i samarbete med Huddinge kommun fortsätta arbeta för att minska investeringsutgiften och öka inkomsterna fram till genomförandebeslut. Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att projektet aktivt arbetat med att öka täckningsgraden och minimera projektets risker och kostnadsindexuppräknings. Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar vidare bolaget att kontinuerligt återkomma till sin styrelse och till koncernledningen med lägesredovisningar i samband med tertiärrapporteringar.